

Üniversite Öğrencilerinin İletişim ve Problem Çözme Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği

Yunus Akan^{1*}, Abdulsemet Günek²

¹Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Merkez, Muş. ²Muş Alparslan Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Merkez, Muş
ORCID: Y. Akan (0000-0003-3946-7356), A. Günek (0000-0003-3277-9453)

Özet

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin iletişim ve problem çözme beceri düzeylerini çeşitli değişkenlere göre belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Aynı zamanda üniversite öğrencilerinin iletişim ve problem çözme beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği için ilişkisel bir çalışmadır. Araştırmada tarama modellerinden genel tarama modeli ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenime devam eden öğrenciler arasından seçkisiz yöntemle seçilen farklı sınıf düzeyinden 410 öğrenci oluşturmaktadır. Ölçme aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "İletişim Becerileri Envanteri" ve "Kişilerarası Problem Çözme Envanteri" kullanılmıştır. Verilerin analizi için "Bağımsız Örneklem t Testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA)", "Scheeff Testi" ve "Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı" istatistiksel teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçları; daha iyi iletişim kurabilen bireylerin kişilerarası sorunlarda daha fazla problem çözme yetenek ve donanımına sahip olduğunu göstermektedir. Hem iletişim becerisine ve hem de problem çözme becerisine son bir ayda okunan kitap sayısı ve aylık gelir düzeyi değişkenleri olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Anne ve baba eğitim düzeyi, büyüdüğü yer ve öğrencilerin okuduğu sınıf düzeyi değişkenleri ise hem iletişim becerisi ve hem de problem çözme becerisi açısından anlamlı bir değişim oluşturmamaktadır. Cinsiyet bağlamında ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha iyi iletişim kurabildiği görülmektedir. Araştırmanın sonucunda üniversite öğrenciler arasında kitap okumanın yaygınlaştırılması gibi çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İletişim becerisi; problem çözme becerisi; kişilerarası iletişim; üniversite öğrencileri

Investigation of the Relationship Between University Students' Communication and Problem Solving Skill Levels: The Case of Muş Alparslan University

Abstract

This study is a descriptive study aimed at determining the communication skills and problem solving levels of university students. It is also a relational study as it examines the relationship between university students' communication and problem solving skill levels. Among the scanning models, general scanning model and relational scanning model were used in the study. The study group of the research consists of 410 students from different grade levels selected by random method among the students who continue their education in Muş Alparslan University Faculty of Education in the 2019-2020 academic year. "Communication Skills Inventory" and "Interpersonal Problem Solving Inventory" were used as measurement tools. For the analysis of the data, "Independent Sample T-Test", "Anova" and Pearson Product Moment Correlation Coefficient statistical techniques were used. Research results; It shows that individuals who can communicate better also have problem-solving skills and equipment in interpersonal problems. In terms of their ability to communicate and solve problems, reading books in the last month contributes positively. Individuals with less income have high communication and problem solving skills. Factors such as the education level of parents, growth place and the grade level of the students do not create a significant change in terms of communication skills and problem solving skills. In terms of gender, it is seen that women can communicate better.

Keywords: Communication skill; problem solving skill; interpersonal communication; university students

1. GİRİŞ

İletişim, 'bilgi ve düşüncelerin değiş tokuşunu' ifade

eder (Türkoğlu, 2009: 21). Zamanla sözcüğün anlamı genişleyerek ortak duygu, ortak duyarlılık, ortak görüş yaratmak anlamında da kullanılır duruma gelmiştir (Güngör, 2011: 37). İletişim insan yaşamı açısından varoluşsal ve zorunlu bir koşuldur. Biyolojik ve psikolojik bir varlık olarak insan, iletişimle kendi varlığını ileri bir noktaya taşıyabilir. Bu bağlamda iletişim, insanın biyolojik, psikolojik ve toplumsal varlığını geliştirebilmesini zorunlu kılan ilişkisel faaliyetlerin tümüdür (Erdoğan, 2011: 37).

*Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
Y. Akan, Email: y.akan@alparslan.edu.tr

Geliş Tarihi / Received Date: 16.01.2021
Kabul Tarihi / Accepted Date: 20.02.2021

Doi: 10.26701/uad.862692

İnsan, doğadaki diğer varlıklar gibi iletişim halinde olmak zorundadır. İnsanın iletişim kurmasının temelinde haber vermek, ilişki kurmak, bilgi vermek, davranış değişikliği yaratmak gibi amaçlar taşımaktadır (Aziz, 2010: 55).

İletişimin ne olduğu ya da iletişime yönelik araştırmaların hangi bağlam ve çerçeve içinde yürütülmesi gerektiğine yönelik sorular ve yöntemler çoğaltılabilir. İletişim araştırmalarında iki temel yaklaşımdan birincisi, iletişimi iletilerin aktarılması olarak görürken diğer bir yaklaşım ise iletişimi anlamların üretimi ve değişimi olarak görür (Fiske, 1996: 16). Erdoğan (2011) iletişimin her koşulda var olan bir eylem olmasından dolayı iletişim(-sizlik) durumunun mümkün olmayacağını belirtmektedir. Bu durum karşılıklı etkileşimin her zaman olumlu ya da olumsuz bağlamda mümkün olduğuna işaret etmektedir. Bireylerarası iletişimde karşılıklı etkiyi tanımlamak ve belirli bir bağlam içinde aktarmak güçtür. Leter'e (2009) göre, bireylerarası karşılaşmalar sırasında gözlemlenebilen davranış düzeyleri sınırsız sayıdadır ve onları sınıflandırmak imkânsızdır. En yalın sınıflandırma davranışın sözel ya da sözel olmama durumuna göre yapılan ayrıştırmayı içermektedir (Later, 2009: 54). Diğer insanlarla iletişimimizi etkileyen çok çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin başında görsel bakışı açısı, dili kullanma yöntemimiz, geçmiş deneyimler, önyargılar, hisler ve çevresel faktörler iletişimimizi belirleyen en önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (MTD TRAININ, 2010).

Kişilerarası ilişkiler her zaman sorunsuz işleyen bir süreci kapsamamaktadır. İnsanlar çeşitli nedenlere dayalı bir şekilde çatışma yaşarlar. İnsanlar arasında yaşanan çatışmaların büyük bir bölümünün temelinde; güç, ait olma, eğlence ve özgürlük gibi bazı temel gereksinimleri karşılayabilme isteği yatmaktadır (Koruklu, 2010: 250). Kişilerarası ilişkilerde çatışma, birbiriyle çatışan güdünün veya amacın aynı anda ortaya çıkması ile yaşanan durumdur (Ünlü, 2010: 190). Bu bağlamda kişilerarası ilişkilerde çatışma bir duruma ilişkin olarak insanların istek ve amaçlarının farklılaşması durumuna gösterilen tepki olarak tanımlanabilir. Çatışma yaşayan bireyler çatışmalarını çözerken ilişkiye verdiği öneme veya kendi bireysel amacına göre farklı tepkiler gösterebilmektedir. Bunlar alınyazında kavga, kaçınma, uyma, uzlaşma ve problem çözme şeklinde açıklanabilir (Koruklu, 2010: 250). Görüldüğü gibi kişilerarası iletişimde bireylerin çatışmaya verdiği tepkiler farklı olabilmektedir. Her bireysel tepki kendi içinde farklı çatışma çözüm yöntemleri ve süreçleri ortaya çıkarmıştır. İnsanın diğer insanlarla iletişiminin ve bu iletişim düzlemini etkileyen boyutları ve faktörleri tek bir düzleme indirmek zordur. Kişilerarası iletişimde iletişim yetenek ve donanımlarına sahip bireyler daha etkili iletişim kurabilirler. İletişim becerisi gelişmiş bireyler, hayatlarında karşılaştıkları sorunlarla daha sağlıklı bir şekilde başa çıkabilmekte, doyurucu ilişkiler geliştirebilmekte ve sosyal hayatlarında daha başarı-

lı olabilmektedirler (Koç, Terzi ve Gül, 2015). Dinleme, empati, geribildirimde bulunma, sözsüz iletişimi doğru kullanma, ben dilinin kullanımı gibi iletişim becerilerinin doğru kullanılması çatışmaların ortaya çıkmasını engellerken, var olan çatışmaların etkili bir şekilde yönetilmesine neden olur (Çam ve Akgün, 2007: 213). Bu vasıf ve tutumları nedeniyle olası iletişim kazaları ve çatışmalarını uzlaşma ve problem çözme yaklaşımına uygun bir şekilde çözebilirler.

Genelde sosyal bilimler özelde ise eğitim bilimleri alanında üniversite öğrencilerinin iletişim yetenekleri, problem çözme yetenekleri ve bu ikisi arasındaki ilişki çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Literatürdeki araştırmaların bir kısmı yalnızca iletişim yetenek ve donanımlarını ele alırken (Ceylan ve Atalar, 2018; Dzhanzakov, Türkçapar, Yasul ve Çakar, 2020; Kadakal ve Alver, 2017; Kuzu ve Düşükcan, 2021; Erigüç ve Eriş, 2013), bazıları ise problem çözme yetenekleri üzerine (Kaplan, 2020; Kaya, Ertümer ve Kaya, 2019; Çam ve Tümkaya, 2006; Elkin ve Karadağlı, 2015; Yenice, 2012) odaklanmaktadır. Araştırmaların çoğunluğunda ise iletişim yetenek ve donanımlarıyla problem çözme yetenekleri birlikte ele alınmakta ve farklı değişkenlere bağlı olarak incelenmektedir (Koser, ve Barut, 2020; Başar, Akın ve Durna, 2015; Koç, Terzi ve Gül, 2015; Küçük, 2012; Nacar ve Tümkaya, 2011; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu, 2009).

Literatürdeki araştırmaların değişkenleri ve örneklemeleri değişmekle birlikte temel sorular iletişim yetenek ve donanımlarıyla problem çözme becerilerinin üniversite öğrencilerinin akademik başarısı ve sosyal hayatları üzerindeki etkiyi anlamaya yöneliktir. Üniversite öğrencileri arasında sağlıklı iletişim kurma yeteneğiyle problem çözme yeteneği arasında doğrudan bir bağ olduğu varsayılmaktadır. Yarını inşa edecek ve çoğunluğu hem bir meslek erbabı hem de bir aile üyesi olacak üniversite öğrencilerinde bu bağın sağlıklı şekilde gelişmiş olması, toplumun geleceği ve mutluluğu için önem arz etmektedir. Sağlıklı iletişim kurma ve yapıcı problem çözme becerisinin insanlarda eksik olması o toplum üzerinde çok derin hasarlar bırakabilmektedir. Bu araştırma sağlıklı iletişim kurma ve yapıcı problem çözme becerisi arasındaki bağı ortaya çıkardığı ve bu bağın geliştirilmesine vurgu yaptığı ve katkı sağladığı için önem taşımaktadır.

Bu araştırma kişilerarası iletişim alanının temel araştırma nesnelerinden olan etkili iletişim ve problem çözme konularına odaklanmaktadır ve bu problem nesnesini iki temel safhada ele almaktadır. Birincisi genelde bireylerin, özelde de araştırma kümesini oluşturan gençlerin iletişim süreçlerinin ve problem çözme yeteneklerinin hangi sosyo-ekonomik nedenlere bağlı olarak değişiklik gösterdiğini analiz etmektir. İkincisi ise, iletişim ve problem çözme becerisi arasındaki ilişkiyi analiz etmektir. Böylece iletişim ile problem çözme donanım ve yeteneklerinin insani ilişkiler üzerindeki etkisine yönelik

alana veri sağlanması amaçlanmaktadır. Elde edilen bulguların disiplinler arası araştırmalarda çalışma yapacak bilim insanlarına ve uygulamacılara katkı sunması beklenmektedir.

Bu araştırmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır:

1. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerisi düzeyleri cinsiyet, büyüdüğü yer, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi ve okuduğu kitap sayısı faktörlerine göre değişmekte midir?
2. Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerisi düzeyleri cinsiyet, büyüdüğü yer, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi ve okuduğu kitap sayısı faktörlerine göre değişmekte midir?
3. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerisi ve problem çözme becerisi düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin cinsiyet, büyüdüğü yer, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi ve okuduğu kitap sayısı değişkenlerine göre iletişim ve problem çözme beceri düzeylerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Aynı zamanda üniversite öğrencilerinin iletişim ve problem çözme beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği için ilişkisel bir çalışmadır. Araştırmada tarama modellerinden hem genel tarama modeli hem de ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, mevcut duruma ilişkin hipotezleri sınamak veya sorulara yanıtlar bulmak için gözlem, anket, görüşme ve ölçü aracı gibi bilgi toplama yollarıyla verilerin toplandığı araştırma modeli olarak tanımlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). İlişkisel tarama modeli ise iki ve daha fazla değişken arasında birlikte değişimin var olup olmadığını ortaya koymaya yönelik bir tarama yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubuna ulaşabilmek için Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği kurulunun 27/11/2019 tarihli ve 10 sayılı toplantısında alınan 2 numaralı kararı ile etik kurulu kararı alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenime devam eden öğrenciler arasından seçkisiz yöntemle seçilen farklı sınıf düzeyinden 410 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemiyle ilgili demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'deki verilere göre 410 katılımcının % 51.5'i (n=211) kız öğrencilerden, %48.5'i (n=199) ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %55.9'u (n=229)

kırsal bölgelerde (Köy-Kasaba-İlçe) ve %44.1 (n=181) ise şehir merkezlerinde büyümüştür. Katılımcıların % 35.1'i (n=144) 1. sınıf düzeyinden ve %35.1'i (n=144) ise 2. sınıf düzeyinden oluşmuştur. Katılımcıların %52.7'sinin (n=216) baba eğitim düzeyi ve %82.5'inin (n=338) anne eğitim düzeyi ilkököl ve altıdır. Katılımcıların % 53.7'sinin (n=220) aylık gelir düzeyi 0-2500 TL arasındadır. Katılımcıların % 44.1'i (n=181) son bir ayda okuduğu kitap sayısı 1 ve 1'in altıdır.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemine İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler	Grup	f	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	211	51.5
	Erkek	199	48.5
Büyüdüğü Yer	Kırsal Bölge (Köy-Kasaba-İlçe)	229	55.9
	Şehir Merkezi	181	44.1
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	144	35.1
	2. Sınıf	144	35.1
	3. Sınıf	63	15.4
	4. Sınıf	59	14.4
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	53	12.9
	İlkokul	163	39.8
	Ortaokul	117	28.5
	Lise ve Üstü	77	18.8
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	213	52.0
	İlkokul	125	30.5
	Ortaokul	53	12.9
	Lise ve Üstü	19	4.6
Aylık Gelir Düzeyi	0-2500 TL	220	53.7
	2501-5000 TL	115	28.0
	5001 ve Üzeri TL	75	18.3
Son Bir Ayda Okuduğu Kitap Sayısı	0 Kitap	80	19.5
	1 Kitap	101	24.6
	2 Kitap	105	25.6
	3 ve Üzeri Kitap	124	30.3

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçme araçları şunlardır:

İletişim Becerileri Envanteri: Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından geliştirilmiştir ve ölçek, 3 alt boyuttan ve 45 maddeden (Bilişsel, Duyuşsal Ve Davranışsal) oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısı .68, test yarılama güvenirlik katsayısı .64 bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .72 olarak bulunmuştur. Bu araştırma için bulunan Cronbach Alfa değeri .87'dir. Ölçekten alınabilecek yüksek puanlar, iletişim becerisinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Kişilerarası Problem Çözme Envanteri: Çam ve Tümkaya (2007) tarafından geliştirilen ölçek, 50 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır ve 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin ve alt ölçeklerin test-tekrar test güvenirlik katsayıları .69 ile .89 arasında, Cronbach Alfa iç tutarlılık değerleri ise .67 ile .91 arasında değer almaktadır. Bu araştırma için bulunan Cronbach Alfa değeri .89'dır. Ölçekten alınabilecek puanların yüksekliği kişilerarası problem çözme becerisinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmanın çalışma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin demografik bilgilerini (cinsiyet, büyüdüğü yer, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi ve okuduğu kitap sayısı) toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi ve Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Bu araştırmalarda elde edilen verilerin analizi sonuçlarına göre ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ile +2 arasında bulunmuştur. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.96 istatistik değer aralığında olması verilerin %1 güven aralığından olduğunu göstermektedir (Liu vd., 2005). Bu sonuçlar, verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Ayrıca normallik ve homojenlik testi yapılmış, tüm değerler $p > .05$ olarak bulunmuş ve normallik ile homojenlik varsayımı karşılanmıştır. Elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak verilerin analizi için parametrik testlerden bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, Scheffé Testi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı istatistiksel tekniği kullanılmıştır. Ulaşılan korelasyon katsayılarının yorumlanmasında ise Evans'ın (1996) önerdiği değer aralıkları temel alınmıştır. Yani; .00 ile .19 arası çok zayıf ilişkiye, .20 ile .39 arası zayıf ilişkiye, .40 ile .59 arası orta düzey ilişkiye, .60 ile .79 arası güçlü ilişkiye ve .80 ile 1.00 arası korelasyon değerleri ise çok güçlü ilişkiye işaret etmektedir.

3. BULGULAR

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, büyüdüğü yer, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi ve okuduğu kitap sayısı değişkenlerine göre iletişim ve problem çözme beceri düzeylerinden elde edilen bulgular alt başlıklar halinde aşağıda verilmiştir.

3.1. Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerisi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri envanteri puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

İBE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Cinsiyet	Kız	211	166.18	16.45	2.51	.012
	Erkek	199	162.02	17.10		

Tablo 2 incelendiğinde kız öğrencilerin iletişim becerisi puan ortalaması 166.18, erkeklerin ise 162.02'dir ve kız öğrencilerin puan ortalamasının erkeklerden 4.1 puan fazla olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan puan farklılığı bağımsız örneklem t testi ile değerlendirilmiş ve anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu ortaya çıkmıştır ($p = .012$, $p < .05$).

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri envanteri

puanlarının büyüdüğü yere göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Büyüdüğü Yere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

İBE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Büyüdüğü Yer	Kırsal Bölge	229	163.01	17.16	-1.54	.123
	Şehir Merkezi	181	165.60	16.44		

Tablo 3 incelendiğinde kırsal bölgede büyüyenlerin iletişim becerisi puan ortalaması 163.01, şehir merkezinde büyüyenleri ise 165.60'tır ve şehir merkezinde büyüyenlerin puan ortalamasının kırsal bölgede büyüyenlerden 2.6 puan fazla olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan puan farklılığı bağımsız örneklem t testi ile değerlendirilmiş ve anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı ortaya çıkmıştır ($p = .123$, $p > .05$).

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri envanteri puanlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Sınıf Düzeyine göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

İBE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	144	164.15	17.83	1.379	.249
	2. Sınıf	144	166.01	15.13		
	3. Sınıf	63	161.09	16.57		
	4. Sınıf	59	162.93	18.61		

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre iletişim becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [$F(2, 407) = 1.379$, $p = .249$].

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri envanteri puanlarının baba eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

İBE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	53	163.64	19.18	.431	.731
	İlkokul	163	165.04	16.66		
	Ortaokul	117	162.82	16.07		
	Lise ve Üstü	77	164.66	17.05		

Tablo 5 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre iletişim becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [$F(2, 407) = .431$, $p = .731$].

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri envanteri puanlarının anne eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

İBE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	213	164.79	16.07	.471	.702
	İlkokul	125	163.00	18.21		
	Ortaokul	53	165.15	16.27		
	Lise Ve Üstü	19	161.89	18.92		

Tablo 6 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre iletişim becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [F (2, 407) = .471, p=.702].

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri envanteri puanlarının aylık gelir düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Aylık Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

İBE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Fark
Aylık Gelir Düzeyi	A=0-2500 TL	220	166.41	16.49	4.912	.008	A-C
	B=2501-5000 TL	115	162.60	14.98			
	C=5001 ve üzeri TL	75	159.92	19.66			

Tablo 7 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre iletişim becerisi puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmüştür [F (2, 407) = 4.912, p=.008]. Farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre aylık geliri 0-2500 TL arası olan öğrenciler ile 5001 ve üzeri TL olan öğrenciler arasında iletişim becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık vardır (p= .015; p<.05). Ayrıca üniversite öğrencilerinin aylık geliri yükseldikçe iletişim becerisi puan ortalamasının düştüğü görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri envanteri puanlarının son bir ayda okuduğu kitap sayısına göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Son Bir Ayda Okuduğu Kitap Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

İBE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Fark
Son Bir Ayda Okuduğu Kitap Sayısı	A=0 kitap	80	159.42	18.31	4.105	.007	D-A
	B=1 kitap	101	162.49	14.89			
	C=2 kitap	105	166.04	16.72			
	D= 3 ve Üzeri Kitap	124	166.97	16.95			

Tablo 8 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin son bir ayda okuduğu kitap sayısı değişkenine göre iletişim becerisi puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmüştür [F (2, 407) = 4.105, p=.007]. Farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre son bir ayda okuduğu kitap sayısı 0 olan (hiç kitap okumayan) öğrenciler ile 3 ve üzeri olan öğrenciler arasında iletişim becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık vardır (p= .020; p<.05). Ayrıca üniversite öğrencilerinin son bir ayda okuduğu kitap sayısı arttıkça iletişim becerisi puan

ortalamasının yükseldiği görülmektedir.

3.2. Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme envanteri puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

KPÇE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Cinsiyet	Kız	211	167.56	21.64	-1.77	.076
	Erkek	199	171.30	20.90		

Tablo 9 incelendiğinde kız öğrencilerin problem çözme becerisi puan ortalaması 167.56 erkeklerin ise 171.30’dır ve erkek öğrencilerin puan ortalamasının kız öğrencilerinden 3.8 puan fazla olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan puan farklılığı bağımsız örneklem t testi ile değerlendirilmiş ve anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı ortaya çıkmıştır (p= .076 p>.05).

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme envanteri puanlarının büyüdüğü yere göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Puanlarının Büyüdüğü Yere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

KPÇE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Büyüdüğü Yere	Kırsal Bölge	229	168.13	20.62	-1.32	.186
	Şehir Merkezi	181	170.95	22.18		

Tablo 10 incelendiğinde kırsal bölgede büyüyenlerin problem çözme becerisi puan ortalaması 168.13 şehir merkezinde büyüyenleri ise 170.95’tir ve şehir merkezinde büyüyenlerin puan ortalamasının kırsal bölgede büyüyenlerden 2.8 puan fazla olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan puan farklılığı bağımsız örneklem t testi ile değerlendirilmiş ve anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı ortaya çıkmıştır (p= .186 p>.05).

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme envanteri puanlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

KPÇE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	144	170.72	23.52	.294	.830
	2. Sınıf	144	168.74	20.16		
	3. Sınıf	63	168.65	20.73		
	4. Sınıf	59	168.44	19.50		

Tablo 11 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre problem çözme becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [F (2, 407) = .294, p=.830].

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme envanteri puanlarının baba eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

KPÇE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	53	170.16	23.28	1.370	.252
	İlkokul	163	171.66	22.38		
	Ortaokul	117	167.83	20.63		
	Lise ve Üstü	77	166.35	18.38		

Tablo 12 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre problem çözme becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [F (2, 407) =1.370 , p=.252].

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme envanteri puanlarının anne eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

KPÇE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	213	168.88	21.57	.561	.641
	İlkokul	125	170.40	20.71		
	Ortaokul	53	167.35	21.12		
	Lise Ve Üstü	19	173.78	24.15		

Tablo 13 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre problem çözme becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [F (2, 407) =.561 , p=.641].

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme envanteri puanlarının aylık gelir düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Puanlarının Aylık Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

KPÇE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Fark
Aylık Gelir Düzeyi	A=0-2500 TL	220	171.63	21.54	3.102	.048	A-C
	B=2501-5000 TL	115	167.06	19.21			
	C=5001 ve üzeri TL	75	165.30	23.32			

Tablo 14 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre problem çözme becerisi puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmüştür [F (2, 407) =3.102 , p=.048]. Farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre aylık geliri 0-2500 TL arası olan öğrenciler ile 5001 ve üzeri TL olan öğrenciler arasında problem çözme becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık vardır (p= .042; p<.05). Ayrıca üniversite öğrencilerinin aylık geliri yük-

seldikçe problem çözme becerisi puan ortalamasının düştüğü görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problem çözme envanteri puanlarının son bir ayda okuduğu kitap sayısına göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Puanlarının Son Bir Ayda Okuduğu Kitap Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

KPÇE	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Fark
Son Bir Ayda Okuduğu Kitap Sayısı	A=0 kitap	80	163.98	19.31	3.767	.011	D-A
	B=1 kitap	101	166.95	18.68			
	C=2 kitap	105	173.13	22.77			
	D=3 ve Üzeri Kitap	124	174.66	22.63			

Tablo 15 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin son bir ayda okuduğu kitap sayısı değişkenine göre problem çözme becerisi puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmüştür [F (2, 407) =3.767, p=.011]. Farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre son bir ayda okuduğu kitap sayısı 0 olan (hiç kitap okumayan) öğrenciler ile 3 ve üzeri olan öğrenciler arasında problem çözme becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık vardır (p= .028; p<.05). Ayrıca üniversite öğrencilerinin son bir ayda okuduğu kitap sayısı arttıkça problem çözme becerisi puan ortalamasının yükseldiği görülmektedir.

3.3. Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerisi ve Problem Çözme Becerisi Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilere ait iletişim ve problem çözme beceri puanları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı istatistiksel tekniğine başvurulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerisi ve Problem Çözme Becerisi Puanları Arasındaki İlişki

	İletişim Becerileri	Problem Çözme
İletişim Becerileri	-	
Problem Çözme	.53**	-

Tablo 16’ya göre üniversite öğrencilerine ait iletişim ve problem çözme beceri puanları arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde (r= .534) anlamlı bir ilişkinin olduğu ifade edilebilir (p< .05).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri özelinde yürütülen bu araştırma, üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, kişilerarası iletişimde problem çözme becerileri ve bu ikisi arasındaki ilişkiyi çeşitli sosyo-ekonomik faktörler açısından analiz etmektedir. Genel olarak bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre iletişim becerisi açısından; cinsiyet, aylık gelir düzeyi ve okuduğu kitap sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir

farklılık varken, büyüdüğü yer, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi değişkenlerinde anlamlı bir farklılık yoktur. Problem çözme becerisi açısından ise; aylık gelir düzeyi ve okuduğu kitap sayısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık varken cinsiyet, büyüdüğü yer, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi değişkenlerinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Bu araştırmanın sonucuna göre, cinsiyet değişkenine göre iletişim yetenek ve donanımları açısından cinsiyet unsurunun belirleyici bir faktör olduğu ve kız öğrencilerin erkeklere nispeten daha etkili iletişim donanımlarına sahip olduğu görülmektedir. Literatürdeki çeşitli araştırmalar bu araştırmanın sonucunu destekleyecek niteliktedir. Çam ve Tümkaya (2006), cinsiyet faktörünün iletişim becerileri üzerinde anlamlı etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Koç vd. (2015) ile Milli ve Yağcı (2017) yaptıkları araştırmalarda iletişim becerilerinin de cinsiyete göre farklılaştığı ve kadınların iletişim becerileri puan ortalamalarının erkeklere oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır. Benzer şekilde Ceylan ve Atalar (2018) üniversite öğrencilerinin etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOI) puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve kız öğrencilerin EDSOI puan ortalamasının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. Nacar ve Tümkaya (2011), öğretmenler üzerinde gerçekleştirdikleri empati, eşitlik, etkililik ve yeterlilik alt boyutlarında öğretmenlerin iletişim becerilerinin cinsiyete göre kadın öğretmenler lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığını vurgulamaktadır. Araştırma bulguları anlamlı bir fark olmamakla birlikte erkek öğrenilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek oranda problem çözme becerisi puanına sahip olduğunu göstermektedir. Saracaloğlu vd. (2009), Dzhanuzakov vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmaların sonuçları bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla paralellik arz etmektedir. İlgili araştırmalarda cinsiyetin problem çözme becerileri açısından anlamlı bir değişken olmadığı saptanmıştır. Buna karşın, Yenice (2012) öğretmen adayları üzerine gerçekleştirilen araştırmada öz yeterlilik düzeyinde cinsiyet unsuru anlamlı bir farklılık göstermez iken, problem çözme becerileri üzerinde cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. İlgili araştırmada öz yeterlilik ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin esas alınması araştırma sonucunun farklılık arz etmesinin bir gerekçesi olarak ele alınabilir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre ‘baba ve anne’ eğitim düzeyinin iletişim becerileri ve problem çözme becerisi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Literatürdeki çeşitli araştırmalar, bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Elkin ve Karadağlı (2015), Dzhanuzakov vd. (2020) üniversite öğrencileri üzerine gerçekleştirdikleri çalışmada anne-baba eğitim düzeyinin öğrencilerin iletişim düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark ortaya çıkarmadığını belirtmektedir. Ceylan ve Atalar (2018) sağlık yüksekokulu öğrencileri

özelinde gerçekleştirdikleri araştırmada iletişim düzeyleri ile anne baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığını tespit etmişlerdir. Erigüç ve Eriş (2013) ise anne ve baba eğitim durumunu ayrı birer değişken olarak ele almışlardır. İlgili araştırmada yalnızca baba eğitim düzeyinin etkili iletişim beceri düzeyi üzerinde fark oluşturduğu görülmektedir. Koç, Terzi ve Gül (2015) aile de şiddete uğrayıp uğramama değişkenini esas alarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında aile de şiddete uğramayan üniversite öğrencilerinin iletişim beceri puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. İlgili veriler anne baba eğitim düzeyiyle birlikte ebeveynlerin aile içi iletişim ve tutumlarının üniversite öğrencilerinin iletişim beceri ve problem çözme tutumları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre iletişim beceri ve donanımlarının aylık gelir düzeyi değişkeniyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Ölçek sonuçları üniversite öğrencilerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre iletişim becerisi puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğunu göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin aylık geliri yükseldikçe iletişim becerisi puan ortalaması düşmektedir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin aylık geliri yükseldikçe problem çözme becerisi puan ortalamasının da düştüğü görülmektedir. Aylık gelirin iletişim ve problem çözme donanımları açısından ters orantı ortaya çıkardığı görülmektedir. Dzhanuzakov vd. (2020) tarafından Kırgızistan Manas Üniversitesi özelinde gerçekleştirdikleri araştırmada öğrencilerin iletişim becerileri düzeyleri üzerinde sosyo ekonomik değişkenlerin anlamlı bir değişkenlik göstermediğini belirtmektedir. Benzer şekilde Kadakal ve Alver (2017), üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyo-ekonomik düzeyleriyle iletişim becerileri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığını tespit etmiştir. İlgili araştırmaların sonuçlarında ortaya çıkan çelişki, araştırmaların farklı sosyo ekonomik ve kültürel gruplar üzerinde gerçekleştirilmiş olmasıyla açıklanabilir. Araştırma evrenini oluşturan Muş Alparslan Üniversitesi öğrencileri, kendine has sosyo ekonomik faktörler barındırmaktadır. Muş Alparslan Üniversitesinde okuyanlar, çoğunluğu ekonomik sıkıntılar içinde ve terör, işsizlik gibi sebeplerle zor hayat koşullarında geçen bir geçmiş yaşantıya sahip öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden özellikle ekonomik durumu en kötü olanlara, erken yaşta itibaren aileye maddi katkı sağlamak gibi bir sorumluluk yüklenmektedir. Bu öğrenciler ekonomik gelir getirici işler bulmak ve bu işleri sürdürmek için insanlarla iyi iletişim kurmaları ve kişilerarası problem çözme becerisine sahip olmaları gerekmektedir. Gelir getirici imkânlar çok sınırlı olduğu için iletişim ve problem çözme becerisini daha iyi geliştirenler, daha çok bu imkânlardan yararlanabilmektedir. Ekonomik durum kötüleştikçe daha çok maddi gelire ihtiyaç duyulduğu için, hayat koşulları bu bireyleri daha çok maddi gelir elde etmeye, maddi gelir elde etmek için de daha çok insanlarla iyi iletişim kurmaya ve kişilerarası

problem çözmeye ittiği düşünülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar, üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre iletişim yetenekleri ve problem çözme becerisi puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymaktadır. Saracaoğlu vd. (2009), gerçekleştirdikleri araştırmada sınıf öğretmenleri adaylarının iletişim beceri puanlarının sınıf ve yaş açısından anlamlı bir şekilde değiştiğini tespit etmiştir. Başar vd. (2015), yaptıkları araştırmada hemşire aday öğrencilerin iletişim başarı düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını belirtmektedir. Erigüç ve Eriş (2013), de yaş faktörünün iletişim beceri ve donanımları üzerinde etkili bir değişken olmadığını tespit etmiştir. Koser, E ve Barut (2020), üniversite öğrencilerinin yaşlarıyla iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi ele almıştır. İlgili araştırmada 18-20 yaş grubuna göre 26 yaş ve üzeri yaş grubunun iletişim becerileri puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçlarındaki değişik bulgular araştırma grubunun yapısal özelliklerine göre sonuçların farklılık arz edebileceğini göstermektedir.

Bu araştırmada elde edilen diğer bir sonuç ise üniversite öğrencilerinin büyüdüğü yer değişkenine bağlı olarak iletişim ve problem çözme becerisi düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur. Erigüç ve Eriş, (2013) üniversite öğrencileri üzerine gerçekleştirdikleri araştırmada öğrencilerin yaşadıkları yere göre iletişim beceri puanlarının farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Elkin ve Karadağlı (2015) da öğrencilerin problem çözme becerilerinin çocukluğunun büyük bölümün geçtiği yer değişkenine bağlı olarak farklılık arz etmediğini tespit etmiştir ve bu sonuç araştırmanın verileriyle paralellik arz etmektedir. Teknolojik imkânların gelişmesi ve ulaşım, haberleşme gibi imkanların artık en ücra yerlere bile ulaşması, şehir merkezleri ile kırsal bölgeler arasında mesafeyi zaman ve mekan olarak çok kısaltmış, şehir merkezi ile kırsal bölge arasındaki farklılıkları minimize etmiş, şehir merkezinde görülen, yaşanan her şeyin kırsal bölgelerde de yaşanmasına imkan sağlamıştır. Bu sebeplerden dolayı farklı iki yerde yaşamış gibi görünse bile bu gelişmelerin aynı şeyleri yaşayan aynı insan tipleri doğurduğu ve aralarında iletişim ve problem çözme becerisi gibi farklılıkları ortadan kaldırdığı düşünülebilir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar, üniversite öğrencilerinin son bir ayda okuduğu kitap sayısı değişkenine göre iletişim becerisi puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğunu göstermektedir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin son bir ayda okuduğu kitap sayısı arttıkça iletişim becerisi puan ortalamasının yükseldiği görülmektedir. Kitap okuma sayısının problem çözme yeteneği üzerinde de anlamlı bir değişim ortaya çıkardığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre son bir ayda hiç kitap okumayan öğrencilerle üç ve üzeri sayıda kitap okuyan öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri değişmektedir. Kitap okuma sayısı arttıkça problem çözme

becerisi (puanı) artmaktadır. Kitap okumak; bireylerin kelime hazinesini ve dolayısıyla konuşma becerisini geliştirir, daha iyi empati kurmasını sağlar, olayları veya durumları daha iyi anlamasını sağlar, olgunluk düzeylerini geliştirir. Bütün bu gelişmeler, bireylerin daha iyi iletişim kurmasına ve problem çözmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçları kitap okumanın iletişim ve problem çözme yetilerine olumlu katkıları olduğunu ve daha az ekonomik imkânlara sahip bireylerin daha etkili iletişim ve problem çözme yeteneklerine sahip olduklarını göstermektedir. Araştırma sonuçları açısından diğer önemli bir bulgu ise kız öğrencilerin daha iyi iletişim donanımlarına sahip olduklarını ancak kişilerarası sorunlarda problem çözme yeteneği açısından anlamlı olmasa bile erkek öğrencilerden daha düşük düzeye sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlar araştırmaya katılan kız öğrencilerin iletişim yetenek ve donanımlarını bireylerarası sorunlarda ait olunan kültürde toplumsal cinsiyet rollerinden de kaynaklı problem çözme unsuru olarak kullanamadıklarını göstermektedir. Araştırma sonuçları üniversite öğrencilerinin 'anne' ve 'baba' eğitim düzeyinin, sınıf düzeyinin ve büyüdüğü yer değişkenlerinin kişilerarası problem çözme ve iletişim becerileri açısından önemli bir değişken olmadığını göstermektedir. Son olarak, iletişim becerisi ve problem çözme becerisi değişkenleri arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki mevcuttur ve üniversite öğrencileri nezdinde daha iyi iletişim kurabilen, iletişim donanım ve yeteneklerine sahip bireylerin kişilerarası sorunlarda problem çözme yetenek ve donanımına da sahip olduğu görülmektedir.

Örneklem sayısı olarak 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerinden az olması ve araştırmadan elde edilen verilerin bir üniversitenin tek bir fakültesindeki öğrencilerinden elde edilmiş olması araştırmanın sınırlılıklarını arasında yer almaktadır. Bu sınırlılıklara rağmen bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma verileri ışığında şu önerilerde bulunulmaktadır. Üniversite öğrencileri içinde kitap okuma alışkanlığının artırılması iletişim yetenek ve donanımına olumlu katkı yapmakta ve öğrencilerin akademik başarısına olumlu etki yapmaktadır. Bu bağlamda Üniversitelerde kitap okuma alışkanlığının teşvik edilmesi gerekmektedir. İleri düzey araştırmalarda kişilerarası iletişim ve problem çözme yetenekleri arasında bir bağın daha iyi anlaşılması için sosyo ekonomik faktörlerin önemli bir değişken olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Alana yönelik araştırmalarda karma araştırma metodlarının kullanılması nicel veriler ışığında nitel yöntemlere başvurulması önerilmektedir. Daha sosyal bireylerin daha etkili iletişim kurdukları ve buna bağlı olarak problem çözme yeteneklerinin arttığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerine kendini ifade edebilme imkanı sunulması, teorik derslerin yanında uygulamaya yönelik sosyal akti-

vitelerin teşvik edilmesi önerilmektedir.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni **Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 27/11/2019** tarihli ve **19** numaralı kararı ile alınmıştır

KAYNAKÇA

- Aziz, A. (2010). İletişime giriş (2. Baskı). Hiperlink Yayınları.
- Başar, G., Akın, S. & Durna, Z. (2015). Hemşirelik öğrencilerinde problem çözme ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1) 125-147.
- Ceylan, E. & Atalar, A.D. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 98-114.
- Çam, S. & Tümkaya, S. (2006). Üniversite öğrencilerinde kişilerarası problem çözme. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2),119-132.
- Çam, S. & Tümkaya, S. (2007). Kişilerarası problem çözme envanterinin (KPÇE) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 95-111.
- Çam, O. & Akgün, E. (2007). Kişilerarası ilişkilerde çatışma ve çatışma yönetimi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 23(2), 207-221.
- Dzhanuzakov, K., Türkçapar, Ü., Yasul, Y. & Çakar, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 14(2),292-301.
- Elkin, N. & Karadağlı, F. (2015). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimler Dergisi*, 1(1); 2015, 11-18.
- Erdoğan, İ. (2011). İletişimi anlamak. Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- Ersanlı, K. & Balci, S. (1998). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 10, 7-12.
- Erigüç, G. & Eriş, H. (2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri: Harran Üniversitesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 12(46), 232-254.
- Evans, J.D. (1996). *Straightforward statistics for the behavioral sciences*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing.
- Fiske, J. (1996). İletişim çalışmalarına giriş. (Çev: İrvan, S.). Bilim Sanat Yayınları/Ark Yayınevi.
- Güngör, N. (2011). İletişim kuram ve yaklaşımlar. Siyasal Kitabevi.
- Kadalkal, A. & Alver, B. (2017). Üniversite iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 2(2).
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Kuzu, E. & Küşükcü, M. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin sosyal zeka düzeylerinin iletişim becerilerine etkisi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (31), 215- 230.
- Koç, B., Terzi, Y. & Gül, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin iletişim beceri ile kişilerarası problem -çözme becerileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 4(1), 369-390.)
- Kaya, R.R., Ertümer, G.A. & Kaya, E. (2019). Sağlık yönetimi öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi. 15. Uluslararası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi https://www.researchgate.net/profile/Ramazan_Kaya12/publication/342083853_Evaluation_Of_Problem_Solving_Skills_Of_Health_Management_Students_Saglik_Yonetimi_Ogrencilerinin_Problem_Cozme_Becerilerinin_Degerlendirilmesi/links/5ee159b7458515814a54401c/Evaluation-Of-Problem-Solving-Skills-Of-Health-Management-Students-Saglik-Yonetimi-Ogrencilerinin-Problem-Coezme-Becerilerinin-Degerlendirilmesi.pdf
- Koruklu, N. Ö. (2010). *Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim* (Ed: Kaya, A.). Pegem Yayınları.
- Koser, İ. E. & Barut, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri ilişkisi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(23), 1765-1789.DOI: 10.26466/opus.622867
- Küçük, D.P. (2012). Müzik öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin iletişim ve problem çözme becerileri. *GEFAD*, 32 (1), 33-54.
- Later, J. (2009). İletişim bilimi. (Çev: C. Anık). Vadi Yayınları.
- Liu, C., Marchewka, J.T., Lu, J. & Yu, C.S. (2005). Beyond concern: a privacy-trustbehavioral intention model of electronic commerce. *Information & Management*. 42, 289- 304. ss.
- Milli, M.S. & Yağcı, U. (2017). Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).
- MTD TRAININ. (2010). *Effective communication skills*, MTD Training & Ventus Publishing Aps, ISBN 978-87-598-1.
- Nacar, F.S. & Tümkaya, S. (2011). Sınıf öğretmenlerinin iletişim ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(2), 493-511.
- Saracaloğlu, S.S., Yenice, N. & Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2)187-206.
- Türkoğlu, N. (2009). İletişim bilinden kültürel çalışmalara toplumsal iletişim, tanımlar kavramlar tartışmalar. İstanbul: Urban Yayınları.
- Ünlü, S. (2010). *Etkili iletişim* (Ed: U.Demiray). Pegem Yayınları.
- Yenice, N. (2012). Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik düzeyleriyle problem çözme becerilerinin incelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (39) , 36-58.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. basım). Seçkin Yayınları.